

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA**

z dnia 29 października 2003 r.

**W SPRAWIE WYKAZU DZIEDZIN PIEŁĘGNIARSTWA ORAZ
DZIEDZIN MAJĄCYCH ZASTOSOWANIE W OCHRONIE
ZDROWIA, W KTÓRYCH MOŻE BYĆ PROWADZONA
SPECJALIZACJA I KURSY KWALIFIKACYJNE, ORAZ
RAMOWYCH PROGRAMÓW SPECJALIZACJI DLA
PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH**

(Dz. U. Nr 197, poz. 1922)

- Wyciąg -

ZAŁĄCZNIK Nr 10

**RAMOWY PROGRAM BLOKU SPECJALISTYCZNEGO
SPECJALIZACJI W DZIEDZINIE PIEŁĘGNIARSTWA
PEDIATRYCZNEGO DLA PIEŁĘGNIAREK**

I. Cel kształcenia

1. Przygotowanie pielęgniarki specjalistki, która będzie posiadać wiadomości teoretyczne i umiejętności praktyczne w zakresie:

- 1) rozpoznawania problemów pielęgnacyjnych, planowania oraz sprawowania opieki nad dzieckiem zdrowym i chorym z uwzględnieniem jego potrzeb biologicznych i psychologicznych;
- 2) edukacji zdrowotnej dziecka i rodziny;
- 3) efektywnej, samodzielnej pracy w związku z rozwiązywaniem problemów zdrowotnych i społecznych dzieci i młodzieży oraz współdziałania w tym zakresie z rodziną, szkołą oraz innymi instytucjami i organizacjami społecznymi.

II. Czas trwania specjalizacji

1. Łączna liczba godzin wynosi 1.204 godziny dydaktyczne.
2. Łączna liczba godzin w bloku ogólnozawodowym wynosi 330 godzin.

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek

3. Łączna liczba godzin w bloku specjalistycznym wynosi 874 godziny, w tym: część teoretyczna 440 godzin, część praktyczna 434 godziny.

III. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

1. Ocenić poziom rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego dziecka w poszczególnych fazach rozwojowych.
2. Określić problemy pielęgnacyjne dziecka zdrowego i dziecka chorego.
3. Planować i realizować opiekę nad dzieckiem i rodziną oraz oceniać działania pielęgniarские.
4. Określać priorytety opiekuńcze dziecka i jego rodziny.
5. Komunikować się z pacjentem, jego rodziną i w zespole terapeutycznym.
6. Stwarzać warunki godnego umierania i spokojnej śmierci.
7. Pozyskać pacjenta i jego rodzinę jako partnerów do współdziałania w procesie pielęgnowania.
8. Ocenić stan fizyczny i psychologiczny dziecka.
9. Określać zapotrzebowanie na wsparcie dla dziecka i jego rodziny.
10. Wskazać grupy wsparcia.
11. Przygotować dziecko i rodziców do samokontroli, samoopieki, samopielęgnacji.
12. Dobierać metody, techniki, treści przekazu do wieku i potrzeb odbiorcy.
13. Sporządzać konspekty zajęć.
14. Analizować wpływ czynników na przebieg rozwoju dziecka.
15. Propagować zachowania prozdrowotne.
16. Opracowywać programy w zakresie promocji zdrowia dziecka i rodziny.
17. Planować i realizować edukację zdrowotną oraz oceniać jej efekty.
18. Analizować dane statystyczne i demograficzne.
19. Tworzyć środowisko sprzyjające zdrowiu.
20. Prowadzić poradnictwo w zakresie żywienia noworodków, niemowląt, dzieci zdrowych i chorych.
21. Prowadzić poradnictwo w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi z grup dyspanseryjnych.
22. Wykonywać szczepienia ochronne.
23. Zapobiegać rozprzestrzenianiu się zakażeń szpitalnych.
24. Zapobiegać powikłaniom u dzieci leczonych w szpitalu.

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek**

25. Zapobiegać negatywnym skutkom hospitalizacji dzieci.
26. Pomagać dziecku i rodzicom w kształtowaniu umiejętności radzenia sobie w zmienionej chorobą sytuacji życiowej.
27. Współpracować w zespole terapeutycznym w procesie diagnozowania i terapii.
28. Rozpoznać stan zagrożenia życia.
29. Przygotować dziecko do badań diagnostycznych i zabiegów leczniczych.
30. Wykonywać badania i zabiegi wynikające z ustalonej przez zespół terapeutyczny terapii.
31. Prowadzić rehabilitację przyłóżkową i współuczestniczyć w rehabilitacji prowadzonej przez zespół rehabilitantów.
32. Opracowywać i wdrażać standardy opieki pielęgniarskiej nad dzieckiem i rodziną.
33. Oceniać poziom jakości opieki w dziedzinie pielęgniarstwa pediatrycznego.

IV. Plan nauczania

Lp.	MODUŁ	Teoria - liczba godzin	STAŻ		Łączna liczba godzin
			placówka	liczba godzin	
I	Podstawy pielęgniarstwa pediatrycznego	80	-	-	80
II	Pediatria społeczna	25	Oddział psychiatrii dziecięcej	35	95
			Oddział odwykowy dla młodzieży	35	
III	Opieka nad dzieckiem zdrowym	60	Oddział położniczo-noworodkowy	14	144

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek

			Poradnia dziecka zdrowego	14	
			Dom małego dziecka	14	
			Żłobek	14	
			Szkoła podstawowa	14	
			Szkoła średnia	14	
IV	Dziecko w chorobie ostrej i w stanach zagrożenia życia	80	Oddział patologii noworodka	35	255
			Oddział intensywnej terapii	70	
			Oddział chirurgii pediatrycznej	35	
			Oddział neuroinfekcji	35	
V	Opieka nad dzieckiem z chorobą nowotworową	35	Oddział onkologiczny lub hematologiczny	35	70
VI	Opieka nad dzieckiem niepełnosprawnym	65	Oddział neurologiczny lub Dom pomocy społecznej dla dzieci	35	100
VII	Opieka nad dzieckiem przewlekłe chorym i jego rodziną	95	Oddział wewnętrzny dla dzieci lub zakład pielęgnacyjno- opiekuńczy	35	130
Łączna liczba godzin		440		434	874

--	--	--	--	--

V. Program nauczania

MODUŁ I. PODSTAWY PIEŁĘGNIARSTWA PEDIATRYCZNEGO

1. Cel modułu

Zrozumienie filozofii pielęgniarstwa dziecięcego.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować tendencje i kierunki rozwoju pielęgniarstwa pediatricznego;
- 2) podjąć samodzielne lub wspólne badania w celu podnoszenia jakości świadczeń w opiece nad dzieckiem;
- 3) przygotować rodziców do korzystania z różnych form pomocy instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej w opiece nad dzieckiem;
- 4) pracować w zespole interdyscyplinarnym;
- 5) zebrać informacje o dziecku;
- 6) rozpoznać potrzeby rozwojowe dziecka;
- 7) komunikować się z dzieckiem i jego rodzicami;
- 8) ocenić poziom rozwoju dziecka we wszystkich okresach rozwojowych;
- 9) rozpoznać i ocenić stan zaburzeń rozwojowych dziecka;
- 10) dokonać oceny zaburzeń lub ryzyka zaburzeń czynnościowych ze strony różnych układów i narządów;
- 11) dokonać oceny stanu odżywienia dziecka i ocenić stopień zaburzeń w odżywianiu;
- 12) formułować problemy zdrowotne dziecka i jego rodziny;
- 13) formułować cele opieki nad dzieckiem w różnych sytuacjach społecznych i zdrowotnych;
- 14) prowadzić dokumentację dziecka zdrowego i chorego;
- 15) wykonywać badanie dziecka zdrowego;
- 16) dobierać i realizować najkorzystniejszy dla dziecka sposób przygotowania do badań diagnostycznych;
- 17) współuczestniczyć w kształtowaniu środowiska wychowawczego i terapeutycznego dziecka;
- 18) udzielić wsparcia rodzicom w sprawach dotyczących rozwoju i wychowania ich dziecka;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatrycznego dla Pielęgniarek**

- 19) realizować świadczenia pielęgnacyjne według przyjętych standardów;
- 20) opracować procedury postępowania pielęgnacyjnego.

3. Treść nauczania:

- 1) rozwój pediatrii jako specjalności medycznej;
- 2) organizacja opieki nad dzieckiem w Polsce; charakterystyka instytucji wychowawczych;
- 3) rodzina (struktura, funkcje, więzi, postawy rodzicielskie, oddziaływania wychowawcze);
- 4) rozwój:
 - a) pojęcia podstawowe (wzrastanie, dojrzewanie, norma rozwojowa),
 - b) czynniki rozwoju, etapy rozwoju, metody oceny rozwoju (fizycznego, dojrzewania kostnego, uzębienia, psychospołecznego), metody wspomagania rozwoju (stymulacja),
 - c) lęk i strach u dzieci, potrzeby dziecka (zaspokojenie, niedosyt);
- 5) rozwój anatomiczny i czynnościowy poszczególnych układów;
- 6) gospodarka wodno-elektrolitowa ze szczególnym zwróceniem uwagi na okres noworodkowy i niemowlęcy;
- 7) zasady farmakoterapii w pediatrii;
- 8) komunikowanie się z dzieckiem i jego rodzicami;
- 9) badania diagnostyczne i kliniczne dziecka (obserwacja, wywiad, badanie fizyczne, badania laboratoryjne, badania radiologiczne), badanie dziecka zdrowego, badanie dziecka chorego;
- 10) choroba sieroca (przyczyny, objawy, leczenie, zapobieganie);
- 11) ból u dzieci (ocena bólu, leczenie bólu, dorośli wobec cierpienia dzieci);
- 12) szpital (oddział) pediatryczny jako środowisko leczenia i wychowania;
- 13) zapobieganie zakażeniom na oddziałach pediatrycznych;
- 14) etyka w opiece pediatrycznej (wybrane aspekty);
- 15) charakterystyka wybranych objawów chorobowych u dzieci (wymioty, napady drgawkowe, sinica, duszność, żółtaczką, obrzęki, kwasica metaboliczna i oddechowa);
- 16) choroba dziecka jako sytuacja trudna;
- 17) hospitalizacja jako sytuacja trudna (reakcja na rozłąkę, mechanizmy obronne, formy pomocy dziecku i rodzicom, potrzeby dziecka chorego);

- 18) standardy opieki nad dzieckiem;
- 19) realizacja procesu pielęgnowania.

MODUŁ II. PEDIATRIA SPOŁECZNA

1. Cel modułu

Zapoznanie pielęgniarki z podstawowymi zagadnieniami pediatrii społecznej i organizacją opieki zdrowotnej nad populacją wieku rozwojowego.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować organizację opieki zdrowotnej nad populacją wieku rozwojowego w Polsce i na świecie;
- 2) określić najczęstsze problemy zdrowotne populacji wieku rozwojowego;
- 3) określić i zinterpretować wskaźnik umieralności niemowląt i umieralności okołoporodowej;
- 4) scharakteryzować i rozpoznać problemy społeczne populacji wieku rozwojowego;
- 5) zaplanować sposób postępowania w zakresie pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych dzieci, młodzieży i ich rodzin;
- 6) uzasadnić wpływ postaw rodzicielskich i metod wychowawczych na rozwój dziecka;
- 7) współpracować z instytucjami adopcyjnymi i opieką socjalną;
- 8) określić i zinterpretować podstawowe akty prawne w zakresie ochrony prawnej dziecka i rodziny.

3. Treść nauczania:

- 1) pojęcie pediatrii społecznej;
- 2) epidemiologia w medycynie wieku rozwojowego:
 - a) zachorowalność i umieralność oraz chorobowość najczęstszych chorób wieku rozwojowego,
 - b) umieralność niemowląt i umieralność okołoporodowa,
 - c) najczęstsze wady i schorzenia występujące u dzieci i młodzieży szkolnej;
- 3) problemy społeczne populacji wieku rozwojowego:
 - a) zaburzenia zachowania (moczenie, nadpobudliwość, inne),
 - b) niedostosowanie społeczne i jego przejawy (między innymi uzależnienia, subkultury młodzieżowe),

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatrycznego dla Pielęgniarek**

- c) próby samobójcze,
- d) zespół dziecka maltretowanego,
- e) instytucjonalna i pozainstytucjonalna pomoc rodzinie,
- f) organizacja i zadania placówek pomocy społecznej;
- 4) dziecko w rodzinie:
 - a) postawy rodzicielskie i ich wpływ na osobowość dziecka,
 - b) metody wychowania w rodzinie i ich znaczenie dla rozwoju dziecka,
 - c) diagnoza rodzinna,
 - d) adopcja i rodziny zastępcze,
 - e) opieka socjalna i środowiskowa a problemy współczesnej rodziny;
- 5) ochrona prawna dziecka i rodziny:
 - a) Konwencja o prawach dziecka,
 - b) Europejska karta praw dziecka w szpitalu,
 - c) Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

MODUŁ III. OPIEKA NAD DZIECKIEM ZDROWYM

1. Cel modułu:

- 1) przygotowanie pielęgniarki do prowadzenia działań w zakresie ochrony i promowania zdrowia dzieci i młodzieży z uwzględnieniem metod, technik oraz środków dydaktycznych;
- 2) zapoznanie z zasadami racjonalnego żywienia dzieci i młodzieży;
- 3) przygotowanie do prowadzenia działań w zakresie opieki nad noworodkiem oraz dziećmi i młodzieżą szkolną;
- 4) przygotowanie do prowadzenia działań w zakresie szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować organizację opieki prenatalnej, perinatalnej i nad noworodkiem;
- 2) określić skutki działania czynników wpływających na rozwój płodu;
- 3) ocenić stan noworodka;
- 4) współuczestniczyć w planowaniu opieki nad noworodkiem matki zakażonej Human Immunodeficiency Virus (HIV) i wirusem zapalenia wątroby typu B;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek**

- 5) scharakteryzować wymogi dla "Szpitala Przyjaznego Dziecku" oraz pomagać rodzicom w umacnianiu więzi z dzieckiem;
- 6) zapobiegać zakażeniom na oddziałach noworodkowych;
- 7) diagnozować sytuację rodzinną i zaplanować pomoc rodzinie;
- 8) edukować w zakresie racjonalnego żywienia;
- 9) ocenić prawidłowość jadłospisu w żywieniu zbiorowym pod kątem ilościowym i jakościowym;
- 10) scharakteryzować zasady żywienia niemowląt;
- 11) promować karmienie naturalne;
- 12) scharakteryzować szczepionki, zasady ich podawania, przechowywania i transportu;
- 13) rozpoznawać odczyny i powikłania poszczepienne;
- 14) wykonywać i dokumentować szczepienia obowiązkowe, w grupach ryzyka, zalecane i inne;
- 15) wykrywać odchylenia w stanie zdrowia dzieci i młodzieży na podstawie badań przesiewowych;
- 16) zaplanować działania pielęgnacyjne w postępowaniu poprzemiesiewowym;
- 17) zaplanować pomoc w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych dzieci;
- 18) ustalać poziom wiedzy w zakresie zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży;
- 19) zaplanować własne działania edukacyjne i określić ich skuteczność;
- 20) scharakteryzować skutki niedostatków zachowań prozdrowotnych w zakresie rozwoju dziecka i ryzyka chorób.

3. Treść nauczania:

- 1) organizacja opieki nad matką i dzieckiem zdrowym w Polsce - pojęcie profilaktyki nieswoistej i swoistej w pediatrii;
- 2) wychowanie zdrowotne dzieci i młodzieży:
 - a) pojęcie zdrowia i zachowań prozdrowotnych w pediatrii oraz skutki niedostatków zachowań prozdrowotnych dla zdrowia dzieci i młodzieży,
 - b) zachowania zdrowotne dzieci i młodzieży szkolnej w Polsce i na świecie,
 - c) zasady wychowania zdrowotnego stosowane w pracy z dziećmi i młodzieżą,
 - d) program wychowania zdrowotnego w szkole oraz metody i formy oddziaływań edukacyjnych,
 - e) wybrane zagadnienia z dydaktyki w odniesieniu do dzieci i młodzieży;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek**

- 3) szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży:
 - a) uodpornienie bierne i czynne, szczepienia obowiązkowe, w grupach ryzyka, zalecane i inne,
 - b) kalendarz szczepień,
 - c) ogólna charakterystyka szczepionek, surowic odpornościowych i immunoglobulin,
 - d) kształtowanie się odporności w przebiegu rozwoju osobniczego,
 - e) odczyny i powikłania poszczepienne,
 - f) zasady podawania, przechowywania i transportu szczepionek,
 - g) organizacja szczepień ochronnych w Polsce, ustawodawstwo;
- 4) żywienie dzieci i młodzieży:
 - a) żywienie noworodków i niemowląt,
 - b) normy i zasady racjonalnego żywienia dzieci,
 - c) wymogi sanitarnohigieniczne w żywieniu,
 - d) zasady żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży, ocena jadłospisów;
- 5) opieka prenatalna:
 - a) planowanie rodziny,
 - b) czynniki wpływające na rozwój płodu,
 - c) uwarunkowania wad wrodzonych,
 - d) organizacja opieki przedporodowej nad matką i jej dzieckiem;
- 6) opieka nad noworodkiem zdrowym:
 - a) organizacja oddziałów położniczo-noworodkowych, "Szpital Przyjazny Dziecku", organizacja porodów w domu,
 - b) ocena stanu noworodka po porodzie, fizjologia okresu noworodkowego, pielęgnacja noworodka,
 - c) zapobieganie zakażeniom w oddziałach noworodkowych,
 - d) opieka nad noworodkiem matki zakażonej HIV lub wirusem zapalenia wątroby typu B,
 - e) opieka nad noworodkiem w domu (współpraca z położną rodzinną);
- 7) metody oceny stanu zdrowia dzieci i młodzieży:
 - a) cele, zadania i organizacja opieki medycznej nad uczniami,
 - b) problemy szkolne,
 - c) diagnoza rodzinna,
 - d) formułowanie problemów zdrowotnych dziecka (planowanie działań pielęgniarских w postępowaniu poprzemieslowym): zaburzenia rozwoju fizycznego, nieprawidłowa ostrość wzroku, zez, zaburzenia słuchu, wady postawy, zaburzenia

widzenia barw, podwyższone ciśnienie tętnicze krwi, bilanse zdrowia.

MODUŁ IV. DZIECKO W STANACH OSTRYCH I ZAGRAŻAJĄCYCH ŻYCIU

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do sprawowania opieki pielęgniarskiej nad dzieckiem w stanach ostrych i zagrażających życiu.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) omówić organizację opieki nad dzieckiem w chorobie ostrej i w stanach zagrożenia życia;
- 2) oceniać stan ogólny dziecka;
- 3) udzielać pierwszej pomocy dziecku w stanach zagrożenia życia;
- 4) podejmować i prowadzić działania reanimacyjne;
- 5) zaplanować postępowanie z dzieckiem po skutecznej resuscytacji;
- 6) rozpoznać ostrą niewydolność krążeniową i oddechową;
- 7) rozpoznać inne zaburzenia zagrażające życiu;
- 8) ocenić stan gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej;
- 9) stosować zasady postępowania w wyrównywaniu zaburzeń wodno-elektrolitowych i kwasowo-zasadowych;
- 10) zaplanować opiekę w okresie przed- i pooperacyjnym;
- 11) rozpoznać reakcję na ból i współuczestniczyć w planowaniu postępowania przeciwbólowego;
- 12) stosować różne techniki żywienia i dostrzegać ryzyko powikłań z nimi związanych;
- 13) komunikować się z dzieckiem, rodziną i zespołem terapeutycznym;
- 14) oceniać i wpływać na jakość opieki nad dzieckiem, grupą dzieci, populacją;
- 15) konstruować i modyfikować standardy opieki pielęgniarskiej.

3. Treści nauczania:

- 1) wybrane choroby układu krążenia:
 - a) wady wrodzone serca,
 - b) przełożenie wielkich pni tętniczych,

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek

- c) zespół Fallota,
 - d) koarktacja aorty,
 - e) przerwany łuk aorty,
 - f) wirusowe i bakteryjne zapalenie mięśnia sercowego,
 - g) niewydolność krążenia,
 - h) tamponada serca,
 - i) wtrzewienie serca,
 - j) choroba Kawasaki;
- 2) problemy pielęgnacyjne w chorobach układu krążenia;
- 3) problemy pielęgnacyjne po transplantacji serca;
- 4) wybrane choroby układu pokarmowego:
- a) wady wrodzone,
 - b) krwawienia z przewodu pokarmowego,
 - c) ostra niewydolność wątroby,
 - d) biegunki ostre,
 - e) zespół krótkiego jelita,
 - f) zapalenie wyrostka robaczkowego,
 - g) wtrzewienie trzewi,
 - h) zarośnięcie przełyku i odbytu,
 - i) refluks żołądkowo-przełykowy,
 - j) niedrożność jelit,
 - k) choroba Hirschsprunga;
- 5) problemy pielęgnacyjne w wybranych chorobach układu pokarmowego:
- a) postępowanie dietetyczne w biegunkach ostrych,
 - b) problemy pielęgnacyjne po transplantacji wątroby;
- 6) wybrane wady układu moczowo-płciowego:
- a) wycięcie pęcherza,
 - b) uszkodzenie zastawki cewki tylnej,
 - c) zespół brzucha śliwkowego,
 - d) skręt jądra, ostra niewydolność nerek,
 - e) kryza nadciśnieniowa, brzuszna,
 - f) zespół nerczycowy,
 - g) problemy pielęgnacyjne w wybranych wadach,
 - h) problemy pielęgnacyjne po transplantacji nerki;
- 7) wybrane choroby układu nerwowego:
- a) wady rozwojowe,
 - b) zespół wzmożonego ciśnienia wewnątrzczaszkowego,
 - c) cytomegalia - postać mózgowa,
 - d) neuroinfekcje (wirusowe i bakteryjne),
 - e) stany padaczkowe;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatrycznego dla Pielęgniarek**

- 8) problemy pielęgnacyjne w wybranych chorobach układu nerwowego;
- 9) wybrane choroby ostre układu oddechowego:
 - a) wady wrodzone,
 - b) ostra niewydolność oddechowa,
 - c) zapalenia płuc;
- 10) wybrane problemy pielęgnacyjne w chorobach ostrych układu oddechowego;
- 11) choroby metaboliczne: zaburzenia ostre glikemii, wrodzony przerost nadnerczy, problemy pielęgnacyjne w chorobach metabolicznych i endokrynologicznych;
- 12) wybrane choroby zakaźne:
 - a) zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych,
 - b) zapalenie mózgu,
 - c) pneumocystoza,
 - d) wirusowe zapalenie wątroby;
- 13) problemy pielęgnacyjne w wybranych chorobach zakaźnych;
- 14) wstrząs:
 - a) określenie wstrząsu, przyczyny wstrząsu, rodzaje wstrząsów,
 - b) zaburzenia ogólnoustrojowe, rozpoznanie i ocena przebiegu wstrząsu,
 - c) postępowanie z dzieckiem we wstrząsie, powikłania;
- 15) zatrucia:
 - a) przyczyny i rodzaje zatruc,
 - b) postępowanie z dzieckiem zatrutym,
 - c) powikłania,
 - d) zapobieganie zatruciom;
- 16) urazy:
 - a) rodzaje urazów, rozległość urazów, ocena stanu dziecka,
 - b) postępowanie z dzieckiem po urazie,
 - c) powikłania,
 - d) zapobieganie urazom.

**MODUŁ V. OPIEKA NAD DZIECKIEM Z CHOROBAJĄ
NOWOTWOROWĄ**

1. Cel modułu

Poszerzenie i pogłębienie wiedzy z zakresu chorób nowotworowych u dzieci oraz postępowania diagnostycznego, leczniczego i opieki paliatywnej nad dzieckiem.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować najczęściej występujące u dzieci choroby nowotworowe;
- 2) dokonać oceny stanu klinicznego dziecka z chorobą nowotworową;
- 3) określić i udokumentować problemy zdrowotne wynikające z istoty choroby i leczenia;
- 4) planować postępowanie pielęgniarstwa w stosunku do dzieci z chorobą nowotworową w zależności od wieku, stanu klinicznego i etapu leczenia;
- 5) zdobyć zaufanie dziecka i rodziny;
- 6) stosować psychoterapię podtrzymującą w stosunku do dziecka i rodziny;
- 7) przygotować (fizycznie i psychicznie) dziecko do zabiegów diagnostycznych i leczniczych;
- 8) rozpoznać reakcje na ból;
- 9) udzielić wsparcia dziecku i rodzinie;
- 10) wykorzystywać zasady opieki terminalnej i stwarzać warunki godnego umierania;
- 11) modyfikować dawkę leczniczą leku przeciwbólowego i leków łagodzących inne dokuczliwe objawy.

3. Treści nauczania:

- 1) epidemiologia chorób nowotworowych u dzieci;
- 2) najczęściej występujące choroby nowotworowe u dzieci:
 - a) ostra białaczka limfoblastyczna (all),
 - b) ziarnica złośliwa (choroba Hodgkina),
 - c) neuroblastoma, medulloblastoma,
 - d) guz Wilmsa,
 - e) retinoblastoma,
 - f) osteosarcoma, rabdomyosarcoma;
- 3) badania diagnostyczne w chorobach nowotworowych - przygotowanie fizyczne i psychiczne dziecka;
- 4) leczenie: chirurgiczne, farmakologiczne, radioterapia;
- 5) opieka pielęgniarstwa na oddziale dziecięcym onkologiczno-hematologicznym;
- 6) ból nowotworowy u dzieci - profilaktyka, leczenie;
- 7) kształtowanie się pojęcia śmierci u dzieci;
- 8) opieka terminalna;
- 9) pomoc instytucjonalna i pozainstytucjonalna;
- 10) ogólne założenia realizowane w opiece hospicyjnej;
- 11) problemy etyczne w hospicjum dla dzieci.

**MODUŁ VI. OPIEKA NAD DZIECKIEM
NIEPEŁNOSPRAWNYM**

1. Cel modułu:

- 1) przygotowanie pielęgniarki do rozwiązywania problemów fizycznych i psychospołecznych dzieci niepełnosprawnych i trudnej sytuacji ich rodziców;
- 2) poznanie ogólnych założeń rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) rozpoznać i określić problemy dziecka lub rodziców w sytuacji jego niepełnosprawności;
- 2) dokonać oceny stopnia możliwości samoobsługi dziecka;
- 3) scharakteryzować postawy rodzicielskie wobec dziecka niepełnosprawnego;
- 4) rozpoznać czynniki warunkujące przeżycia emocjonalne rodziców dziecka niepełnosprawnego;
- 5) organizować wspólnie z zespołem warunki sprzyjające pojawieniu się, utrzymaniu, zmianie lub zlikwidowaniu określonych zachowań dziecka lub rodziców;
- 6) zaplanować działania pozwalające na optymalny rozwój dziecka niepełnosprawnego;
- 7) kształtować motywację dziecka do samodzielnego podejmowania zadań;
- 8) kształtować pozytywne postawy społeczne wobec dzieci niepełnosprawnych;
- 9) organizować sytuacje pozwalające dziecku niepełnosprawnemu kontaktować się z innymi;
- 10) zastosować wybrane techniki terapeutyczne zgodnie z rozpoznaną sytuacją dziecka;
- 11) zapobiegać samodzielnie lub z innymi członkami zespołu wtórnym następstwom wynikającym z choroby podstawowej;
- 12) stawiać cele krótkoterminowe i długoterminowe w opiece nad dzieckiem niepełnosprawnym;
- 13) wskazać rodzicom lub dziecku różne formy wsparcia;
- 14) udzielać dziecku lub rodzicom potrzebnych informacji, uczyć metod postępowania (pielęgnacyjnych i rehabilitacyjnych);
- 15) sprawdzać i oceniać przygotowanie dziecka lub rodziców do samopielęgnacji.

3. Treści nauczania:

- 1) niepełnosprawność a jakość życia:
 - a) przyczyny i rodzaje niepełnosprawności (wrodzone i nabyte),
 - b) niepełnosprawność jako czynnik modyfikujący rozwój dziecka,
 - c) niepełnosprawność nabyta jako czynnik dezorganizujący funkcjonowanie psychiczne i społeczne dziecka,
 - d) sytuacja rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi (reakcje, etapy),
 - e) przystosowanie do niepełnosprawności,
 - f) wychowanie dziecka niepełnosprawnego - problemy, cele, czynniki warunkujące skuteczność działań wychowawczych: warunki materialno-bytowe, styl życia rodziny, postawy, organizacja życia rodzinnego,
 - g) pomoc rodzinom dzieci niepełnosprawnych (instytucjonalne i pozainstytucjonalne formy pomocy, przepisy prawne dotyczące rodzin i dzieci niepełnosprawnych),
 - h) rehabilitacja: ogólne założenia, cele, rodzaje, metody, współdziałanie pielęgniarki w usprawnianiu dziecka, działania psychopedagogiczne pielęgniarki pediatricznej wobec dziecka niepełnosprawnego i jego rodziców, rola sprzętu rehabilitacyjnego w procesie usprawniania dzieci, sprzęt rehabilitacyjny stosowany w pediatrii;
- 2) dzieci niesprawne sensorycznie:
 - a) dzieci niedowidzące i niewidome: przyczyny inwalidztwa wzrokowego, podział na grupy dzieci z uszkodzeniem wzroku, wpływ braku wzroku na rozwój dziecka, etapy w reakcji na utratę wzroku, specyficzne zachowanie dziecka niewidomego, potrzeby psychiczne dzieci niewidomych, ograniczenia w zakresie potrzeb poznawczych, kinestetycznych, społecznych, mechanizmy obronne, kompensacyjna rola innych zmysłów, możliwości rewalidacji i samoakceptacji, opieka nad dzieckiem niewidomym w okresie hospitalizacji, organizacja szkolnictwa i stan opieki nad dziećmi niedowidzącymi,
 - b) dzieci z wadą słuchu: pojęcie głuchoty i jej przyczyny, wczesna diagnostyka, specyfika procesów poznawczych dziecka głuchego, adaptacja społeczna dzieci głuchych, rozwijanie sprawności fizycznej i umiejętności samoobsługi dzieci głuchych, zakłady i szkoły specjalne dla dzieci

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek**

głuchych, opieka nad dzieckiem głuchym w okresie hospitalizacji;

3) dzieci z niedorozwojem umysłowym:

a) dzieci z niedorozwojem umysłowym: definicja i określenie przyczyn deficytów, klasyfikacja niedorozwoju, ocena stopnia zaburzeń: rozwoju fizycznego, psychicznego, społecznego, potrzeby, rozwój osobowości dziecka upośledzonego umysłowo, cele rehabilitacji, formy działalności dziecka głęboko upośledzonego, szkolnictwo specjalne,

b) zespół Downa: epidemiologia, przyczyny, charakterystyka cech fizycznych, zmiana cech w miarę wzrastania dziecka, cechy osobowości, zachowania typowe dla dzieci z zespołem Downa, wychowanie, opieka nad dzieckiem z zespołem Downa w okresie hospitalizacji;

4) dzieci niesprawne ruchowo:

a) opieka nad dzieckiem z porażeniem mózgowym: określenie przyczyn mózgowego porażenia dziecięcego, klasyfikacja, ocena stanu i stopnia zaburzeń (ruchu, odruchów, napięcia, zdolności motorycznych i adaptacyjnych, układu kostnego), ustalenie celów leczenia, postępowanie usprawniające, edukacja rodziców, przyrządy pomocnicze (ortezy, aparaty, buty ortopedyczne i inne), operacje ortopedyczne, współdziałanie specjalistów i placówek opiekuńczo-leczniczych, formy wsparcia,

b) opieka nad dziećmi z defektami cewy nerwowej: wady dysgraficzne jako ważny problem zdrowotny i społeczny, epidemiologia, rokowanie, rodzaje, profilaktyka, postępowanie z noworodkiem (ogólne założenia wielospecjalistycznego leczenia: operacyjnego, usprawniającego), wodogłowie (objawy, leczenie chirurgiczne, ocena działania, powikłania), problemy urologiczne (pęcherz neurogeny), problemy ortopedyczne, problemy zdrowotne dzieci z wadami cewy nerwowej, współpraca z rodzicami w usprawnianiu dziecka (wsparcie, instruktaż),

c) następstwa urazów rdzenia kręgowego: spastyczność i przykurcze (zapobieganie - ułożenia funkcjonalne, gimnastyka lecznicza), odleżyny (przyczyny, profilaktyka i leczenie), automatyzm pęcherza, wsparcie,

d) następstwa guzów rdzenia,

e) następstwa guzów mózgu i urazów czaszkowo-mózgowych - zespół psychoorganiczny,

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek

- f) zanik rdzeniowy mięśni: choroba Werdniga-Hoffmana, choroba Kugelberga-Welander (młodzieńcza): objawy, ocena wydolności czynnościowej, leczenie,
 - g) dystrofia mięśniowa Duchenne'a: objawy, badanie, ocena czynnościowa kończyn, obręczy barkowej i biodrowej, serca i układu oddechowego, postępujący charakter choroby, leczenie powikłań i poprawa jakości życia,
 - h) artrogrypoza: objawy, ocena sprawności dziecka, leczenie (zachowawcze, chirurgiczne i usprawnianie),
 - i) braki i ubytki kończyn;
- 5) reumatoidalne zapalenie stawów:
- a) etiopatologia: zmiany w stawach (zakres ruchów), zmiany w mięśniach (ocena siły mięśniowej), zmiany w ścięgnach i kaletkach maziowych, zmiany w kościach,
 - b) rozpoznanie (badania laboratoryjne, ocena stopnia samodzielności),
 - c) postępowanie zmian,
 - d) leczenie zachowawcze (farmakologiczne, fizykalne, zapobieganie zniekształceniom, leczenie bólu).

MODUŁ VII. OPIEKA NAD DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM I JEGO RODZINĄ

1. Cel modułu

Przygotowanie do sprawowania opieki nad dzieckiem przewlekle chorym i jego rodziną.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować objawy i przebieg chorób przewlekłych;
- 2) ocenić stan ogólny dziecka;
- 3) dokonać oceny zaburzeń czynnościowych i rozwojowych;
- 4) dokonać oceny przystosowania dziecka lub rodziny do choroby;
- 5) ocenić następstwa psychospołeczne choroby przewlekłej u dziecka;
- 6) ocenić postawy rodzicielskie;
- 7) kontrolować ból i cierpienie dziecka;
- 8) okazać cierpliwość, spokój i szacunek dziecku i jego rodzicom;
- 9) pomóc rodzinie w reorganizacji życia domowego;
- 10) wskazać różne formy wsparcia dla dziecka i rodziców;
- 11) zaplanować i realizować edukację dziecka lub rodziców;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatrycznego dla Pielęgniarek**

- 12) określić zakres samopielęgnacji w różnych okresach choroby i zapotrzebowania na opiekę profesjonalną;
- 13) wskazać objawy zagrażające życiu lub zdrowiu dziecka;
- 14) dokonać wyboru metod pielęgnacyjnych stosownie do warunków i miejsca;
- 15) formułować cele opieki nad dzieckiem;
- 16) stymulować rozwój dziecka na miarę jego możliwości;
- 17) wpływać na jakość życia dziecka z chorobą przewlekłą oraz jakość życia i funkcjonowanie jego rodziny.

3. Treści nauczania:

- 1) choroba przewlekła:
 - a) definicja choroby przewlekłej,
 - b) cechy choroby przewlekłej,
 - c) fizyczne, psychiczne i społeczne skutki choroby przewlekłej,
 - d) poczucie zagrożenia u dziecka i rodziców,
 - e) fazy adaptacji do choroby,
 - f) mechanizmy obronne i ich wartość terapeutyczna,
 - g) wpływ choroby na przebieg rozwoju dziecka;
- 2) opieka pielęgniarska nad dzieckiem przewlekle chorym:
 - a) udział pielęgniarki w eliminowaniu negatywnych konsekwencji psychologicznych choroby przewlekłej dziecka,
 - b) formy opieki nad dzieckiem przewlekle chorym i jego rodziną (wielodyscyplinarność działań),
 - c) edukacja dziecka lub rodziców jako ważny element opieki,
 - d) znaczenie samoopieki lub samopielęgnacji dla samopoczucia dziecka i jego rodziny,
 - e) problemy edukacyjne i wychowawcze dziecka przewlekle chorego, formy wsparcia;
- 3) wrodzone błędy metaboliczne: galaktozemia, fenyloketonuria;
- 4) wybrane choroby układu oddechowego:
 - a) dyskineza rzęsek (zespół Kartgenera),
 - b) przewlekłe zapalenie oskrzeli,
 - c) rozedma płuc,
 - d) rozstrzenie oskrzeli,
 - e) mukowiscydoza,
 - f) astma;
- 5) wybrane choroby przewodu pokarmowego:
 - a) choroba wrzodowa,
 - b) choroba Crohna,
 - c) wrzodziejące zapalenie jelita grubego,
 - d) biegunki przewlekłe,

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatricznego dla Pielęgniarek**

- e) cholestaza,
- f) zespół Reye'a;
- 6) wybrane choroby układu sercowo-naczyniowego:
 - a) wady wrodzone serca,
 - b) nadciśnienie tętnicze,
 - c) kardiomiopatia;
- 7) zaburzenia krwotoczne i zakrzepowe;
- 8) wybrane choroby układu moczowego:
 - a) kłębkowe zapalenie nerek,
 - b) zespół nerczycowy,
 - c) przewlekła niewydolność nerek,
 - d) odpływ pęcherzowo-moczowodowy;
- 9) wybrane schorzenia endokrynologiczne:
 - a) wrodzona niedoczynność tarczycy,
 - b) nadczynność tarczycy,
 - c) wrodzony przerost nadnerczy;
- 10) wybrane choroby układu nerwowego i mięśniowego: padaczka, zaburzenia ruchowe, encefalopatia, miopatie, miastenia;
- 11) alergia: katar sienny, alergia pokarmowa, wyprysk (alergiczne zapalenie skóry);
- 12) wybrane choroby układu immunologicznego:
 - a) pierwotny niedobór odporności,
 - b) wtórny niedobór odporności,
 - c) Zespół Nabytego Upośledzenia Odporności (AIDS);
- 13) wybrane zagadnienia psychiatrii dziecięcej: autyzm wczesnodziecięcy, anoreksja, problemy psychiatryczne w uszkodzeniach ośrodkowego układu nerwowego;
- 14) wybrane schorzenia ortopedyczne u dzieci:
 - a) wrodzone zwichnięcie stawu biodrowego,
 - b) skolioza,
 - c) choroba Pertheza,
 - d) zaburzenia mineralizacji tkanki kostnej i łącznej.

VI. Kwalifikacje kadry dydaktycznej

1. Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

- 1) tytuł naukowy profesora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 2) stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Pediatrycznego dla Pielęgniarek**

3) stopień naukowy doktora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów.

2. Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem specjalizacji, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają co najmniej jeden z warunków:

- 1) posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa;
- 2) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa pediatrycznego, środowiska nauczania i wychowania;
- 3) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie medycyny odpowiadającej dziedzinie pielęgniarstwa będącej przedmiotem specjalizacji;
- 4) posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.